

Tisztelt Hölgyeim és uraim, művészetbarátok!

Rövid idő leforgása alatt harmadszor ér az a megtiszteltetés, hogy pár szóval megnyissam Milanovics Lászlóné, művésznevén MILU kiállítását. Ez a szép sorozat elég lehetne ahhoz, hogy a közben saját útjára találó művész gondolkodását megismerjem, képei jellemzőit összegyűjtsem, és önök elé tárjam. Most mégis zavarban vagyok. MILU alkotói módszere ugyanis nem a szabályozott folyók egyenletességével mélyíti-építi a medrét, hanem szeszélyesen kanyarog. A városképek kiérlelt formavilágát továbbgondolja, lírai absztrakciók során át, majd festészete letisztul, organikus konstrukcióvá alakul. Aztán hirtelen figurális kompozíciók háttérében születik újra. És mi itt állunk kíváncsian, hogy melyik irány lesz, melyik MILU lesz az igazi. Keressük őt a képekben. Keressük, az alkotásában is szeszélyes nőt. Keressük a Nőt - ahogyan a kiállítás címében bíztat minket. Azt, akiről Csoóri Sándor így ír:

Hétköznapok és háborúk fenyegetnek örökké.

Mosolygástok az egyetlen fegyverszünet.

Kezetek az egyetlen házfal, aminek nekidülhettek.

Kezdjük a sétát e házfalakkal, a már korábban megismert **12 városképpel**. Első látásra az impresszionisták módszerét követő alkotások ezek. A hasonlóság azonban csalóka, mert Monet és barátai nem bontották le a látványt, érintetlenül hagyták a teret, sőt a levegő festészettel a színeknek távlati értéket adtak. Ecsetkezelésük a gyorsaság és az optikai szabályok szerint alakult. Itt viszont a képfelület az absztrakció részeként önálló jelentést kap, személyes lenyomat, gesztus lesz. Egyes helyeken összecsomósodik, összesűrűsödik a kép, másutt az ismétlődő elemek színek, mozdulatok, motívumok ritmusa

jellemző rá. Mindez leginkább a zenére, a zene érzéki, hangulati hatásaira emlékeztet, mint téjképra. Az ismétlődő ablakmotívumok, a formáktól elszakadó ívek, a festőkés vízszintesen sorakozó lenyomatai is ezt a hatást erősítik. És a színek is. Már a városképeknél érzékelhető, hogy a festő szubjektív színrendszere erős érzelmi-zenei hatásokat közvetít.

Győr házfalai a **MEG NEM ÉLT MESÉK** című sorozatban születnek újjá. Engem Országh Lili festményeire emlékeztető érzékeny, költői vallomások ezek. Szuper közeli felvételek házfalokról, amik mögött élet van. Konyha, gyerekszoba, iskola, templom. Megannyi színtere az életünknek, amelynek elfolyó percei a lecsorgó festékfoltok, napjai a becsomósodott sűrű felületek, könnyű szomorúságai a lazúros kékek, ünnepei a barnák aranyokkerek. Napok röntgenképei, amiben MILU sok hiábavaló játszmányt világítja át. Hangulatvázlatok, amik csendesen vádolnak bennünket a befejezetlen gondolatainkért, ki nem mondott szavainkért, meg nem élt meséinkért. A sorozat képei nem a kompozíció segítségével vezetik a néző tekintetét, hanem az alkotói folyamat időbeliségének megmutatásával, ahogyan az egymásra rakódó, csöppenő, folyó festéket nézzük. Ezáltal a kép nem zárul be a keret négyszögébe hanem a néző szemében a folyamatos változás érzetét kelti, minden irányban folytatható.

Szerintem a kiállítás legőszintébb darabjai ezek. Nekem sokkal többet mondanak el a nőről, a festőnőről, mint a médiaközhelyekben pácolt poszterek.

Ahogyan a városképek formai megoldásai életet adtak a Meg nem élt mesék sorozatnak, úgy e képek szín- és gondolatvilága világra hozta a kiállítás következő sorozatát a **LETISZTULÁST**. Az olajpasztell technikája tudatosabb szerkesztésre szorítja az alkotót, de fényes, érzéki felülete megőrzi a korábbi képek érzelmi erejét. A szöttesekre emlékeztető kompozíciók kis mértani egységeket szerveznek képpé. Mintha a városképek elemeit rakosgatnánk össze. Goblein jellegét erősíti a felvetőfonalak függőlegesét és a szövések vízszinteseit követő rajz. A függőleges emelkedettséget, transzcendenciát, a vízszintes nyugalmat, áraszt. Megannyi csodás női tulajdonság. A sorozat a színhasználatot tekintve is letisztulás. Ahogyan Kandinszkij megfogalmazta, „az absztrakt művészet ma még meg nem nevezett érzelmeket fogalmaz meg” ennek legfőbb eleme a szín. A nagy mester odáig ment,

hogy a színeket hangszercsoportoknak mutatta be, festményeit tehát hallotta is. MILU színeihez is készíthetnék partitúrát. Egy érzelmi színikör darabjai ezek. A *Melegség, szeretet* színe: napsárga, okker , vörös; az *érezkisége*: a rózsaszín, hús szín; az *Idegen külvilágé* hideg kékek, koszos zöldek. Mindezek gyökere persze megtalálható Goethe színtanában, és az absztrakt expresszionista festészet kezdeteinél is. Ezeket az alapvetéseket jegyzi le gondos anyaként a **PREPARÁTUMOK** című képsorozatban.

Azzal kezdtem, hogy zavarban voltam, amikor a képek sokféleségét megláttam. Nos a legmeghökkenőbb számomra a kiállítás következő fala volt. **Figurális képek nőkről**. Egy festő, aki elsajátította a színek nyelvét, aki az érzelmeit, saját magát ki tudja fejezni ezen a nyelven miért nyúl allegóriákhoz?

Az itt látható öt figurális alkotás megmutatja, hogy mit tudhatunk meg a nőkről a TV-ből, óriásplakátokról, divatlapokból. A művész nem cáfol, hanem elismétli a banális sztereotípiákat a bomba nőről az éjszakában, a szájkontúrájával hódító pláztatündérről, a reflektorfényben meszes fehér maszkká merevedő sztárról. Csendes együttérzés, ironia, a töredék című képen önironia van ezekben a képekben. A keresetlen rajzok keserű tudósítások arról, hogy a média által erősített hagyományos női szerepek mitsem változtak akkor, amikor a XXI. század valójában a nők évszázada. A női témák egyszerűen kikíváncsoztak MILU-ból. Meg kellett őket festenie, hogy megértsük végre: „ a háborúval szemben ott a béke anyja, a küzdelemmel szemben a megbékélés. A férfi kalandozó életével szemben az otthoni megállapodás...a kiharcolással szemben a megóvás, az erőszakkal szemben a harmónia”. A nő a művészetben örök mítosz. A médiában üres báb, maszk, lábak, ajkak, mellek, üres tekintetek, elcsépelet szituációk. Ezt az ellentmondást járja körül az öt figurális kép. Mennyivel igazabb, átélt gondolatokkalal gazdagabb az ágytáblára festett „Családi fészek” című kép. Színekkal nem lehet hazudni. A hitvesi ágy két külön képe egymásban folytatódik. Az út lélektől-lélekiig tart, megmutatva a külvilág hideg tónusai között az előbb idézett harmóniát.

A női lét érzelmi vetületét sugárzó mesék, a társadalmi szerepet bemutató figurális képek után, a testiségről is szól ez a kiállítás. Az utolsó fal arabeszkjei, amelyek az automata

írást is felidéző pszichografikus vonalak sokaságából állnak össze az ELEMÉK VÁNDORLÁSÁT mutatják be. Az őselemek, elsősorban a női princípiumot kifejező víz, és levegő vándorlását. A tapétaminták hullámzó ornamentikája növényi érzetet keltve alkotja számunkra meg a gyönyörök kertjét, az ötödik elemet, a nőt. A harmadik képben, klasszikus torzóként összeálló, gyökerekkel behálózott alak József Attila szavainak illusztrációja is lehetne:

Vérköreid, miként a rózsabokrok,

Reszketnek szüntelen.

Viszik az örök áramot, hogy

Orcádon nyíljon ki a szerelem

S méhednek áldott gyümölcse legyen.

Gyomrod érzékeny talaját

A sok gyökerecske át meg át

Hímezi, finom fonalát

Csomóba szöve, bontja bogját-

Hogy nedűid sejtje gyűjtse sok raját

S lombos tüdőd szép cserjéi saját

Dicsőségüket susogják!

A kiállítótér falain körbeérve kívánok mindenkinek jó keresgélést, az alkotónak sok tartalmas gondolatot, további sikeres kiállításokat.

Győr, 2004-01-20

MILU „Keresd a nőt” című kiállítására a Városi Könyvtár Galériájában.